

Abstrakt (česky)

Věznice jsou v novodobé kriminologii vnímány jako prostředí, kde se kriminální chování nejen upevňuje, ale možná i zesiluje. Jedním z mála opatření, která pomáhají udržet ideu věznice jako „nápravného zařízení“ jsou vězeňské programy. Ty jsou také hlavním předmětem představované disertační práce. Konkrétně se zaměřuji na analýzu historického a aktuálního vnímání úspěchu ve vězeňských programech, které je zakotveno v tzv. rehabilitačním ideálu, kde je hlavním kritériem úspěchu recidiva, respektive její absence. Ve své práci navrhuji, aby byl úspěch ve vězeňských programech obohacen o desistenční perspektivu, která vidí opouštění kriminálního života jako dlouhodobý proces a vězeňský program jako prostředek, který může tento proces za určitých okolností významně podpořit. V první části práce představuji klíčové charakteristiky rehabilitačního a desistenčního přístupu k hodnocení vězeňských programů. Prvý zmíněný charakterizuji jako dominantní, ten druhý pak jako inovativní přístup, kterým lze ten dominantní obohatit. Ve druhé kapitole studie proto prozkoumávám intelektuální zdroje desistenční perspektivy. Představuji v ní vývoj teoretizování o desistenci a detailně analyzuji dvě jeho aktuální větve: sociálně-strukturní teorie a subjektivní (aktérské) teorie. Na základě této kapitoly formuluji ve třetí metodologické části způsob aplikace desistenčního přístupu k hodnocení vězeňských programů. Tento rámec používám pro interpretaci výsledků mého výzkumu založeného na prospektivním šetření o odsouzených z 27 českých věznic propojeného s daty o odsouzených z vězeňských databází VIS a SARPO (n = 1 080; projekt ROOT). V souladu s metodologickou filosofií mixed-methods obohacuji kvantitativní analýzu dat kvalitativním zkoumáním rozhovorů s patnácti lektory vězeňských programů a jejich pěti absolventy. V analytické části práce představuji na základě kvantitativní a kvalitativní analýzy dat čtyři typy faktorů ovlivňujících úspěch odsouzených ve vězeňských programech: mimo-programové, programové, post-programové a systémové. Výsledky mé analýzy mě vedly k podrobnému přehodnocení a vývoji nových metrik hodnocení úspěchu ve vězeňských programech, které jsou zakotveny v principech teorie desistence. V závěrečné syntéze slučuji svá zjištění a konfrontuji je s výzkumy a poznatky představenými v teoretické sekci. Hlavní zjištění promítám do souboru 15 konkrétních doporučení určených pro zpracování návrhů, řízení průběhu a evaluaci výsledků vězeňských programů. V závěrečné syntéze reflektuji omezení studie a nastiňuji možné směry budoucího výzkumu v kontextu vězeňské rehabilitace a desistence.